

ROLA PRZEDSIĘBIORCÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU GOSPODARCZO-OBRONNYM W POLSCE. TEORIA I PRAKTYKA

Słowa kluczowe: przygotowanie obronne państwa, gotowość obronna państwa, zadania obronne, militaryzacja, mobilizacja gospodarki.

STRESZCZENIE

Autorka na podstawie wybranych przedsiębiorstw, znajdujących się w rozporządzeniu Rady Ministrów z 2015 r., dokonuje analizy ich zadań na rzecz przygotowań obronnych państwa. Przedstawia obowiązki przedsiębiorcy z tytułu obowiązku wykonywania zadań na rzecz bezpieczeństwa państwa i dokumenty jakie powinien wykonać. Wykazuje, że zasoby powinny być na bieżąco monitorowane i sprawdzane, ponieważ często teoria jest tylko teorią, a praktyka pokazuje zupełnie inne oblicze. Lista przedsiębiorstw w nowelizowanym co kilka lat rozporządzeniu mogłaby być dłuższa, lecz zdolności finansowe państwa do finansowania np. z Programu Mobilizacji Gospodarki utrzymania tych rezerw są ograniczone.

Wprowadzenie

Podstawowym obowiązkiem każdego państwa jest zapewnienie swoim obywatelom szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Celem każdego system bezpieczeństwa państwa jest ochrona ludności, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium oraz zachowanie suwerenności tego kraju. Zatem oznacza to, że w każdym warunkach funkcjonowania państwa, obowiązkiem ojczyzny jest zapewnienie bezpieczeństwa jego mieszkańcom. Bezpieczeństwo narodowe Rzeczypospolitej Polskiej realizowane jest w ramach różnych systemów. Jednym z nich jest dział: przygotowania obronne państwa, organizujący m.in. zadania na rzecz jego obronności. Obowiązek realizacji zadań został scedowany na różne instytucje i podmioty rządowe oraz pozarządowe, a także przedsiębiorstwa, w których udział ma Skarb Państwa lub jednostki prywatne.

¹ Sylwia Demedziuk jest doktorantem Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej.

Poruszając problematykę znaczenia przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym autor skupi się na kilku ważnych aspektach, a mianowicie na usystematyzowaniu podstawowych pojęć związanych z przygotowaniem obronnymi państwa, następnie sprecyzowania kim jest przedsiębiorca o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym dla kraju oraz jaką pełni rolę w jego systemie obronnym. Rozważania opierać się będą o przykłady w postaci koncernu naftowego LOTOS, infrastruktury transportowej PKP INTERCITY, a także służby zdrowia – firmy farmaceutycznej POLPHARMA. Ostatnim elementem będą syntetyczne wnioski podsumowujące rolę i znaczenie przedsiębiorców dla przygotowań obronnych państwa. Poddane zostaną analizie wyniki badań autorów zgłębiających tę tematykę, dokumenty prawne regulujące problematykę zadań obronnych państwa oraz zostaną wyciągnięte wnioski.

Celem niniejszego artykułu będzie wskazanie istoty działania i funkcjonowania przedsiębiorców o charakterze gospodarczo-obronnym w Rzeczypospolitej Polskiej. W toku prowadzonych badań autorka będzie się starała odpowiedzieć na pytania szczegółowe: **jakie jest miejsce przedsiębiorców w przygotowaniach obronnych państwa, czy istnieje potrzeba funkcjonowania takiej ilości przedsiębiorców w ramach przygotowań obronnych państwa oraz czy nasz kraj zgodnie z wytycznymi byłby przygotowany na wypadek wojny.**

Aparat pojęciowy

Aby zrozumieć rolę i funkcję przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym niezbędne wydaje się być usystematyzowanie i scharakteryzowanie pojęć związanych z gotowością obronną państwa, przygotowaniem obronnym, a także zadaniami obronnymi realizowanymi przez wszystkie podmioty systemu obronnego, w tym przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Nadrzędnym pojęciem w naukach związanych z obronnością państwa jest gotowość obronna państwa. Zgodnie z definicją zawartą w Leksykonie wiedzy wojskowej, gotowość obronna państwa to „stan systemu obronnego określający zdolność tego systemu do planowania i zorganizowanego działania na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa kraju i w czasie wojny”².

Kolejną definicję podaje Praca studyjna KAPPA jako „stan przygotowania wszystkich elementów systemu obronnego, który zapewni bezpieczeństwo i rozwój państwa w każdym okresie jego funkcjonowania”³.

² *Leksykon wiedzy wojskowej*, Warszawa 1979, s. 131.

³ Praca studyjna KAPPA, AON, Warszawa 1997.

Słownik terminów Akademii Obrony Narodowej określa zaś gotowość obronną państwa (National Defense Readiness) jako „stan (proces) stabilności elementów systemu obronnego państwa do utrzymania bezpieczeństwa narodowego oraz do skutecznego działania w zaistniałych sytuacjach nadzwyczajnych i możliwości przeciwstawienia się wszelkim zagrożeniom kryzysowym”⁴.

Obecnie obowiązujące przepisy prawne, dotyczące rozpatrywanej problematyki, określają trzy podstawowe stany gotowości obronnej państwa⁵:

- stan stałej gotowości obronnej państwa,
- stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu,
- stan gotowości obronnej państwa czasu wojny.

Głównym zadaniem gotowości obronnej państwa jest niedopuszczenie do zaskoczenia kraju agresją zbrojną oraz zapobieganie kryzysom i szybkie rozwiązywanie sytuacji z nich wynikających. Cel główny jest realizowany przez utrzymywanie w gotowości sił zbrojnych, przystosowanie bazy materialnej do zabezpieczenia zadań realizowanych przez układ militarny i siły układu pozamilitarnego. Zasadniczym i kluczowym przeznaczeniem jednak jest zapewnienie warunków do przetrwania ludności w sytuacji kryzysu i wojny⁶.

Przygotowania obronne państwa, jako część zadań z zakresu obronności oraz bezpieczeństwa narodowego państwa, obejmują *przedsięwzięcia realizowane przez organy administracji publicznej oraz przedsiębiorców, na których nałożono obowiązek realizacji zadań obronnych. Związane są z przygotowaniem państwa do sprawnego działania i przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia państw, kryzysu i wojny, realizacją określonych przedsięwzięć operacyjnych w tych warunkach, a także usuwanie skutków po zażegnaniu zagrożenia, zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa*⁷.

Głównym celem przygotowań obronnych państwa jest przygotowanie jego sił i środków aby zapewnić sprawne funkcjonowanie gdy wystąpi realne zagrożenie.

⁴ Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, Akademia Obrony Narodowej, Wydział Strategiczno-Obronny, Warszawa 2008, s. 125.

⁵ Charakterystyka stanów gotowości obronnej państwa [dostęp: 9.04.2016], źródło: http://www.ue.wroc.pl/pracownicy/454/charakterystyka_stanow_gotowosci_obronnej_panstwa.html

⁶ J. Wojnarowski, *Gotowość obronna państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2000, s. 12.

⁷ M. Kuliczkowski, M. Wojciszko (red. nauk.), *Administracja publiczna w procesie przygotowań obronnych państwa – wybrane problemy*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2012, s. 59–60.

Ponadto także przygotowanie procedur i działań dla wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za obronność kraju. Obszar przygotowań obronnych to nie tylko aspekty militarne, ale także polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe itd. Istotne jest aby przygotowanie sił, środków i zadań na wypadek zagrożenia militarnego lub niemilitarnego wykonywane było w czasie pokoju⁸. W systemie obronnym państwa⁹ zadania z obszaru przygotowań obronnych realizowane są przez wszystkie elementy wykonawcze tego systemu. W systemie obronnym państwa przedsiębiorcy o znaczeniu gospodarczo-obronnym wchodzi w skład podsystemu wykonawczego, niemilitarnego. Jego struktura składa się z¹⁰:

- podsystemu kierowania obronnością państwa utworzonego z organów władzy i administracji publicznej wraz z obsługującymi urzędami i niezbędną infrastrukturą oraz organów dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP;
- dwóch podsystemów wykonawczych:
 - militarnego – utworzonego z Sił Zbrojnych RP;
 - niemilitarnego – utworzonego ze struktur wykonawczych administracji publicznej, **przedsiębiorców** oraz innych jednostek organizacyjnych.

Bezpośrednio z przygotowaniem obronnymi państwa związane są zadania obronne. Zgodnie z definicją Strategii Obronności z 2009 roku zadania obronne to „część zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego, obejmują przedsięwzięcia realizowane przez organy władzy wykonawczej oraz inne organy i instytucje państwowe, przedsiębiorców oraz obywateli związanych z przygotowaniem państwa do sprawnego działania i przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa, kryzysu i wojny, realizacją określonych przedsięwzięć operacyjnych w tych warunkach, a także usuwanie skutków po zażegnaniu zagrożenia, zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa”¹¹.

⁸ Ibidem, s. 60.

⁹ *System obronny państwa stanowi skoordynowany zbiór elementów kierowania i elementów wykonawczych, a także realizowanych przez nie funkcji i procesów oraz zachodzących między nimi relacji. SOP tworzą wszystkie siły i środki przeznaczone do realizacji zadań obronnych, odpowiednio do tych zadań zorganizowane, utrzymywane i przygotowywane. Organizacja i funkcjonowanie SOP oparte jest na przepisach prawa powszechnie obowiązującego, a także na postanowieniach wynikających z umów i traktatów międzynarodowych, których Polska jest stroną* (Strategia Obronności RP 2009 r., rozdz. III, pkt. 57).

¹⁰ Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 58.

¹¹ Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 67.

Do głównych zadań na rzecz obronności państwa należy głównie¹²:

- mobilizacja gospodarki i jej przystosowanie do funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia;
- militaryzacja, czyli uzupełnienie potrzeb kadrowych i sprzętowych;
- planowanie operacyjne, czyli wszelkie przedsięwzięcia planistyczne;
- szkolenia obronne, podejmowane w czasie pokoju;
- obowiązki wynikające z funkcji państwa – gospodarza.

W ramach przygotowań obronnych państwa i w związku z nimi, w realizacji zadań bardzo ważną rolę odgrywają przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Mają oni obowiązek, np. utrzymywania rezerw strategicznych oraz mocy przesyłowych na wypadek ewentualnego kryzysu lub wojny. To bardzo ważny aspekt, ponieważ liczba tych przedsiębiorstw na rok 2015 wynosi 182 i są one rozlokowane w 70 miejscowościach.

Przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu dla obronności

W związku z dylematami pojęciowymi niniejszego opracowania należy również zdefiniować kim jest przedsiębiorca o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Jest to przedsiębiorca, który realizuje zadania na rzecz obronności państwa, obszar jego działania jest większy niż teren jednego województwa, a charakter pracy mieści się w obszarze: eksploatacji lotnisk i portów morskich, kolportażu, nadawaniu programów radiowych i telewizyjnych, produkcji, transportu produktów naftowych, produkcji, remontu i modernizacji sprzętu wojskowego, realizacji obrotu specjalnego, transportu, usług pocztowych i telekomunikacyjnych oraz wytwarzania i dystrybucji gazu ziemnego, paliw płynnych, a także energii elektrycznej¹³.

Oznacza to że jego działalność jest strategiczna dla istnienia i funkcjonowania państwa, a zadania, które realizuje są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania obywateli.

Organem administracji rządowej właściwym do organizowania oraz sprawowania nadzoru nad realizacją zadań na rzecz obronności państwa, wykonywanych przez przedsiębiorcę, jest¹⁴:

¹² Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców, Dziennik Ustaw Nr 122, poz. 1320, art. 2.

¹³ Ibidem, art. 3.

¹⁴ Ibidem, art. 5.

- wobec spółek handlowych, w których Skarb Państwa posiada co najmniej 50% akcji lub udziałów – minister wykonujący prawa z tytułu posiadania akcji lub udziałów należących do Skarbu Państwa, w uzgodnieniu z ministrem właściwym ze względu na przedmiot działania spółki,
- wobec pozostałych spółek – właściwy terytorialnie wojewoda;
- wobec przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym – minister właściwy do spraw gospodarki, Skarbu Państwa, gospodarki morskiej, transportu, łączności, zdrowia i obrony narodowej¹⁵.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 2015 r., w naszym kraju istnieją 182 firmy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym dla kraju, rozlokowane w 70 miejscowościach, z czego 30 znajduje się na terytorium Warszawy. Przedsiębiorcy ci podlegają siedmiu ministerstwom¹⁶ (tab. 1).

Tabela 1. Rozkład liczbowy (niepełny) przedsiębiorstw w funkcji organu nadzorującego

Lp.	Organ organizujący/nadzorujący	Liczba	Rodzaj przedsiębiorstw Wybrane przedsiębiorstwa
1.	Minister właściwy do spraw gospodarki	36	Zbrojeniowe, energetyczne (elektrownie), wydobywcze (kopalnie), stocznie morskie: <ul style="list-style-type: none"> • PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. • Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. • RADMOR S.A. • Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o. • Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-ŚWIDNIK” S.A. • PZL „WARSZAWA-OKĘCIE” S.A.
2.	Mnister właściwy do spraw skarbu państwa	32	Energetyczne (prześył i dystrybucja), paliwowe, naftowo-gazownicze, środki masowego przekazu: <ul style="list-style-type: none"> • Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. • Grupa LOTOS S.A. • Lotos Petrobaltic S.A. • Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” S.A. • Grupa Azoty S.A. • Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, Dz.U. z 2015 poz. 1871, § 2.

¹⁶ Wykaz wszystkich przedsiębiorców zawiera: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, Dz.U. z 2015 r. poz. 1871, § 2.

2.			<ul style="list-style-type: none"> • „Telewizja Polska” S.A. • Polskie Radio S.A. • Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. • Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
3.	Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej	11	<p>Żeglugowe, oceaniczne, usługi gospodarki morskiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. • Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A. • Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. • Polskie Linie Oceaniczne S.A. • Polska Żegluga Morska P.P.
4.	Minister właściwy do spraw transportu	27	<p>Budowlane, kolejowe, lotnicze, usługi drogowo-mostowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STRABAG Sp. z o.o. • BUDIMEX S.A. • SKANSKA S.A. • POLSKIE KOLEJE PAŃSTWOWE S.A. • PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. • Polskie Linie Lotnicze „LOT” S.A.
5.	Minister właściwy do spraw łączności	10	<p>Telekomunikacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Multimedia Polska” S.A. • POLKOMTEL Sp. z o.o. • T-Mobile Polska S.A. • Orange Polska S.A. • „Poczta Polska Spółka Akcyjna”
6.	Minister obrony narodowej	43	<p>Wojskowe zakłady produkcyjno-usługowe, Instytuty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polska Grupa Zbrojeniowa S.A. • Fabryka Broni „Łucznik” – Radom Sp. z o.o. • ROSOMAK S.A. • MESKO S.A. • Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej • PIT-RADWAR S.A. • CENZIN Sp. z o.o. • Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii • Instytut Techniczny Wojsk Lotniczych • Wojskowy Instytut Techniki Inżynieryjnej • Wojskowe Zakłady Elektroniczne S.A. • Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia
7.	Minister właściwy do spraw zdrowia	23	<p>Farmaceutyczne, wytwórnie sprzętu szpitalnego, urządzeń medycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wytwórnia Surowic i Szczepionek BIOMED Sp. z o.o. • Warszawskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A. • Zakłady Farmaceutyczne „POLPHARMA” S.A. • Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych S.A.
	Razem	182	

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, Dz.U. z 2015 r. poz. 1871, § 2.

Rozporządzenie dotyczące listy przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym ostatnio aktualizowane było w 2015 r., w związku z przekształceniami organizacyjnymi w niektórych firmach oraz ze względu na konieczność ujęcia w nim nowych podmiotów oraz usunięcia innych przedsiębiorców. Uwzględniono także przekazanie ministrowi obrony narodowej przez ministra gospodarki, nadzoru nad wykonywaniem zadań na rzecz obronności państwa przez spółki zajmujące się produkcją, remontami uzbrojenia lub sprzętu wojskowego, które weszły w skład Polskiej Grupy Zbrojeniowej¹⁷. Od stycznia 2016 r. pojawiło się 15 nowych firm, zaś sześć zostało usuniętych oraz zaktualizowano nazwy 20 spółek.

Charakterystyka zadań obronnych

Każdy z przedsiębiorców wyszczególniony w Rozporządzeniu Rady Ministrów ma obowiązek realizować zadania z zakresu obronności państwa. Zgodnie z Ustawą o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców do zadań obronnych przedsiębiorców zalicza się m.in. **militaryzacje**. Istotą militaryzacji jest „przeniesienie zasad i metod organizacji wojskowej do organów i jednostek organizacyjnych administracji publicznej i gospodarki narodowej, stosowanie w nich niektórych elementów dyscypliny wojskowej oraz nadaniu im wojskowego charakteru przez powołanie osób do służby w jednostkach zmilitaryzowanych”¹⁸. Zgodnie z artykułem 174 ust. 1 Ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej z 1968 r. „w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Rada Ministrów może objąć militaryzacją jednostki organizacyjne, które wykonują zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa Państwa, a także jednostki organizacyjne specjalnie stworzone do wykonywania takich zadań¹⁹. Czyli polega to głównie na uzupełnianiu potrzeb kadrowych i sprzętowych oraz innych przedsięwzięć mobilizacyjno-organizacyjnych, np. przewozach wojskowych, logistycznym wsparciu SZ, usprawnianiu systemów łączności, energetyki oraz gazownictwa i sektora paliwowego, budowie, rozbudowie i odtwarzaniu infrastruktury

¹⁷ Rząd uzupełnił wykaz firm o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, [dostęp: 1.05.2016], źródło: <http://finanse.wp.pl/kat,1033731,title,Rzad-uzupelnil-wykaz-firm-o-szczegolnym-znaczeniu-gospodarczo-obronnym,wid,17950581,wiadomosc.html>

¹⁸ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Wydział Strategiczno-Obronny, Warszawa 2008, s. 71.

¹⁹ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej Dz.U.2015.0.144, art. 174, ust. 1.

tury obronnej itp., w wypadku ogłoszenia mobilizacji państwa lub wybuchu wojny, wprowadzenia stanu wojennego albo wyjątkowego.

Kolejnym zadaniem nałożonym na przedsiębiorcę jest **mobilizacja gospodarki**, czyli przygotowanie wybranych działów gospodarki w warunkach zewnętrznego bądź wewnętrznego zagrożenia dla państwa, przez zabezpieczenie polskich sił zbrojnych oraz wojsk sojuszniczych, jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i administracji, jednostek organizacyjnych Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości²⁰, w elementy niezbędne do zadań obronnych. Podstawą prawną do przekształcenia gospodarki pokojowej w gospodarkę wojenną oraz dostosowanie na potrzeby wojenne administracji państwowej jest **Program Mobilizacji Gospodarki** tworzony w ramach programowania obronnego. Głównym celem wspomnianego programu jest zaprojektowanie przestawienia produkcji zakładów przemysłowych na produkcję wojenną. Ma to się odbyć w jak najkrótszym czasie i mieć istotny wpływ na funkcjonowanie sił zbrojnych. Program wskazuje również możliwości w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych obywateli oraz możliwości produkcyjno-usługowych wybranych działów gospodarki. W realizację planu zaangażowane są spółki skarbu państwa oraz firmy prywatne. Ponadto plan przewiduje, zgodnie z wytycznymi, przyznanie dotacji na wyżej wymienione działania na podstawie zawarcia umowy cywilno-prawnej między przedsiębiorcą, a ministrem obrony narodowej lub ministrem gospodarki. W znacznej części przypadków zadania te mają charakter jedynie planistyczny i finansowane są ze środków przedsiębiorstwa²¹. Program Mobilizacji Gospodarki jest tajny i przeciętny obywatel nie ma do niego dostępu.

Zadania ochronno-obronne realizowane przez **przedsiębiorców** na rzecz sił zbrojnych dotyczące mobilizacji gospodarki to przede wszystkim: dostawa środków bojowych, uzbrojenia i sprzętu wojskowego, różnego rodzaju remonty sprzętu i infrastruktury, utrzymywanie odpowiedniego poziomu rezerw strategicznych, infrastruktury obronnej kraju w zakresie sieci transportowej (kolejowej, drogowej, wodnej, lotniczej), systemu łączności, energetyki, ochrony zdrowia oraz przygotowanie gałęzi przemysłu zaspokajających potrzeby bytowe ludności: rolnictwo, przemysł spożywczy²².

²⁰ Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców, Dziennik Ustaw Nr 122, poz. 1320, art. 4a.

²¹ Pomorskie firmy przygotowują się na wypadek konfliktu zbrojnego [dostęp: 10.04.2016], źródło: <http://biznes.trojmiasto.pl/Pomorskie-firmy-przygotowuja-sie-na-wypadek-konfliktu-zbrojnego-n85575.html>

²² M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego RP. Podział i charakterystyka zadań obronnych*, „Zeszyty Naukowe AON” nr 2(59) 2005, ISSN 0867–2245, Warszawa 2013.

Zgodnie z wytycznymi Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej w sprawie funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa, przedsiębiorca ma obowiązek opracować plan operacyjny funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie „W”, zwany dalej „PMG-Z”, w którym to ma określić warunki organizacyjne, techniczne i planowanie realizacji zadań obronnych nań nałożonych (rys. 1). Plan ten ma się nazywać *Plan realizacji zadań obronnych, w tym wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki na lata (lata programu) – Aneks nr12) dla (nazwa przedsiębiorcy)*²³.

Załącznik nr 1a
WZÓR

(nazwa przedsiębiorcy)
PLAN OPERACYJNY FUNKCJONOWANIA
w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny

ZATWIERDZAM
Przesz Zarząd/Dyrektor ¹⁾

.....
(imię i nazwisko)
dnia 20.... r.

PLAN
realizacji zadań obronnych, w tym zadań wynikających
z PROGRAMU MOBILIZACJI GOSPODARKI
na lata – Aneks Nr ²⁾
dla
.....
(nazwa przedsiębiorcy)
Część I / Część II ³⁾

UZGADNIAM
w zakresie zgodności z decyzją
nakładającą zadania obronne
DYREKTOR
Departamentu Polityki Zbrojeniowej

.....
(imię i nazwisko)
Warszawa, dnia 20 r.

PRZEWODNICZĄCY
Stalej Komisji Technicznej

.....
(imię i nazwisko)
dnia 20 r.

MIEJSCOWOŚĆ – ROK

¹⁾ – pozostawic ryłko stanowisko osoby kierującej podmiotem
²⁾ – wpis dotyczący nr aneksu należy traktować fakultatywnie i wprowadzać, gdy do funkcjonującego PMG wprowadzono zmiany aneksu lub gdy spelnione są warunki określone w pkt 12 RPO/czytel
³⁾ – wpisać odpowiednio: „Część I” lub „Część II”, przy czym część II nie wymaga uzgodnienia z Dyrektorem DPZ MON

Rysunek 1. Plan realizacji zadań obronnych, w tym wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki

Źródło: Wytyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej.

²³ Wytyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej do przygotowania przez przedsiębiorców planu realizacji zadań obronnych, w tym wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki, który stanowi plan operacyjny funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Załącznik do decyzji Nr 24 Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej MON z dnia 10 lutego 2015 r., Warszawa 2015.

PMG-Z zawiera koncepcję działania danego przedsiębiorstwa na wypadek wystąpienia zagrożenia lub wojny. Koncepcja ta powinna zawierać informacje o maksymalnych możliwościach firmy np. etatowości, zmianowości, organizacji pracy. Pełną odpowiedzialność prawną za realizację tych zadań ponosi organ kierowniczy firmy, czyli np. zarząd spółki, dyrektor, kierownik itd.²⁴.

Przedsiębiorca ma obowiązek przedstawić chronologicznie i systemowo, sposób wywiązywania się z nałożonych nań zadań obronnych oraz sposób funkcjonowania całego przedsiębiorstwa w danym czasie. Ma obowiązek szczegółowo opisać sposób organizacji pracy, sposób zabezpieczenia w paliwa, energię, wodę, ocenę zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń dla tego przedsiębiorstwa, przedsięwzięcia organizacyjne i rzeczowe oraz zasady współdziałania z innymi komórkami np. siłami zbrojnymi. W części graficznej Planu przedsiębiorca ma obowiązek zawrzeć dane objęte sprawozdawczością ekonomiczno-finansową oraz produkcyjną, wykonywaną przez przedsiębiorcę w oparciu m.in. o dane przekazywane dla Głównego Urzędu Statystycznego²⁵.

Oprócz przedsięwzięć mających na celu utrzymanie w sprawności mocy produkcyjnej wyrobów niezbędnych do realizacji zadań obronnych w czasie wojny, przedsiębiorca ma również za zadanie **realizować przedsięwzięcia planistyczne z zakresu szkolenia obronnego, planowania operacyjnego oraz ochrony obiektów szczególnie ważnych**. Szkolenia obronne przedsiębiorca przeprowadza w formie zajęć praktycznych i teoretycznych, a na koniec sporządza z tego odpowiednią dokumentację.” Jest odpowiedzialny za przygotowanie, utrzymanie w sprawności i dostosowanie potencjału, którym dysponuje do funkcjonowania w czasie wyższych stanów gotowości obronnej, w tym w szczególności: budynków i budowli, maszyn i urządzeń oraz systemów zapewniających właściwy poziom zabezpieczenia źródeł energii, paliw i wody oraz innych obiektów podmiotu, a także organizacji pracy i ochrony pracowników²⁶. Plan operacyjny funkcjonowania przedsiębiorstwa w przypadku nałożenia zadania z obszaru militaryzacji, planowania lub szkolenia obronnego to „Plan realizacji zadań obronnych, na rok (dany rok) dla (nazwa przedsiębiorcy)”²⁷.

Jednym z ostatnich zadań określonych w Ustawie jest funkcja przedsiębiorcy w ramach obowiązków związanych z rolą państwa gospodarza, czyli obowiązkiem udzielenia pomocy wojskom sojuszniczym przebywającym w danym momencie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. „Przedsięwzięcia zapewniające udzielenie

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

wsparcia, realizowanego w ramach obowiązków państwa gospodarza, zostały włączone do zadań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej i w konsekwencji, dotyczą całego systemu obronnego państwa, wszystkich jego struktur, a także poszczególnych szczebli władzy i administracji publicznej oraz przedsiębiorców²⁸. Polegają głównie na udostępnianiu, m.in. przez przedsiębiorców, infrastruktury dla wojsk oraz magazynowaniu przedmiotów, wsparciu w sprzęt, środki materiałowe i usługi, remoncie i konserwacji różnego rodzaju sprzętu i pomieszczeń, zapewnieniu środków transportu dla wojsk sojuszniczych, udostępnianiu źródeł zaopatrzenia w materiały pędne i smary, zapewnieniu pomocy medycznej oraz inne.

Podsumowując, zasadniczy zakres zadań realizowanych przez przedsiębiorców obejmuje:

- utrzymywanie mocy produkcyjnych i remontowych niezbędnych do uruchomienia mobilizacji gospodarki;
- przygotowanie przedsiębiorstw do działań w warunkach wojennych gdy następują zakłócenia dostaw (np. surowców, gotowych produktów);
- tworzenie i utrzymanie rezerw materiałowych;
- zapewnienie szybkiego odtwarzania zniszczonej infrastruktury w newralgicznych dla obronności obszarach państwa (łączność, transport, energetyka, ochrona zdrowia, rolnictwo).

Zadania obronne nakładane są na przedsiębiorcę w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez odpowiedni organ. Czy dany przedsiębiorca wywiązuje się z zadań obronnych nałożonych na niego, weryfikuje zespół kontrolny powołany przez organ kontrolny, który zobowiązany jest do przestrzegania tajemnicy handlowej przedsiębiorcy²⁹.

Do Planów operacyjnych, opracowywanych przez przedsiębiorców, możliwe jest dołączenie „Karty realizacji zadania obronnego” (rys. 2). Stanowi ona odpowiednik karty realizacji zadania operacyjnego, co stanowi „część składową planu operacyjnego, określającą szczegółową procedurę postępowania osoby lub komórki organizacyjnej bezpośrednio realizującej zadanie operacyjne oraz podmioty współuczestniczące w realizacji tego zadania i niezbędne do tego dokumenty”³⁰. Karty

²⁸ „Doktryna wsparcia przez państwo gospodarza” – *DD/4.5*, MON Szt. Gen. 1587/2005, Warszawa 2005, pkt 1012.

²⁹ Wytyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej.

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego Dz.U.2004.152.1599, art. 2.

realizacji zadań tworzy się dla każdego rodzaju zadania osobno, czyli może to być np. karta realizacji zadania z zakresu wyrobów produkowanych, wyrobów remontowanych, militaryzacji, szkolenia obronnego i planowania operacyjnego³¹.

1) ZATWIERDZAM SzefSKT data		2) Nazwa podmiotu	
KARTA REALIZACJI ZADANIA OBRONNEGO			3) GŁÓWNY Nr karty wyrobu/zadania
4) Indeks materiały wyrobu/zadania	5) Nazwa wyrobu głównego/zadania		
6) Indeks materiały podzespołu	7) Nazwa podzespołu/zadania	8) Nr karty podzespołu/zadania	
9) Odpowiedzialny za realizację procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania		10) Wykazanie procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania	11) Odniesień do technologicznej DOKUMENTACJI BAZOWEJ/SKOŁIENIOWEJ RUPW
12) Nazwa procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania		13) Miejsce procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania	14) Pracochłoniwość: ZBIORCZA [Dob lub Ndl]
15) Nr karty podzespołu/podziałania/działania	16) Wyszczególnienie nazw realizowanych procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania	17) Miejsce realizowanych procesu/czynności lub zadania/podziałania/działania	18) Pracochłoniwość: [Dob lub Ndl]
19)			
20) UWAGI i inne istotne informacje:			

Rysunek 2. Karta realizacji zadania obronnego

Źródło: Wtyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej.

Przygotowanie i wykorzystanie koncernów naftowych dla potrzeb obronnych na przykładzie Grupy LOTOS S.A.

Koncerny paliwowe mają za zadanie magazynować rezerwy paliwa oraz zaplanować transport surowca m.in. do jednostek wojskowych. Ich głównym celem jest produkowanie, tworzenie strategicznych rezerw państwowych oraz tworzenie sieci

³¹ Wtyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej.

przesyłowych. Zasoby te mogą być wykorzystywane przez państwo zarówno w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa jak i w czasie wojny oraz w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa. Ale nie tylko, mogą również stać się potrzebne w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych o znamionach klęsk żywiołowych oraz wystąpienia zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki³². Zapasy ropy naftowej i produktów naftowych nazywa się zapasami interwencyjnymi. Tworzone są m.in. przez przedsiębiorcę na prośbę ministra właściwego do spraw gospodarki i utrzymywane przez Agencję Rezerw Materiałowych. Zapasy te powinny zaspokajać zapotrzebowanie na ropę naftową i produkty naftowe w ilości odpowiadającej co najmniej³³:

- 90-dniowemu średniemu dziennemu zużyciu wewnętrznemu ropy naftowej i produktów naftowych, z wyłączeniem gazu płynnego (LPG),
- 30-dniowemu średniemu dziennemu zużyciu wewnętrznemu gazu płynnego (LPG).

Zapasy ropy i paliw mogą być utrzymywane na terenie RP oraz na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, pod warunkiem zawarcia umowy międzynarodowej pomiędzy tymi dwoma podmiotami. Rezerwy paliwowe mają na celu zaspokajanie podstawowych paliwowych potrzeb gospodarki, utrzymaniu ciągłości zaopatrzenia ludności oraz zabezpieczeniu potrzeb sił zbrojnych RP w realizacji ich zadań. Zasoby rezerw mogą być wykorzystywane w ramach prowadzonych operacji pokojowych, humanitarnych, reagowania kryzysowego oraz realizacji zadań wynikających ze zobowiązań i porozumień międzynarodowych³⁴. Przedsiębiorcy magazynujący zapasy obowiązkowe ropy naftowej lub paliw działają na podstawie „umowy o magazynowaniu”.

Jedną z firm zajmujących się zapewnianiem bezpieczeństwa paliwowego Polski jest Grupa LOTOS S.A. Grupa ta, wraz ze wszystkimi spółkami wchodzącymi w skład jej grupy kapitałowej, to zintegrowany koncern naftowy, zajmujący się wydobyciem i przerobem ropy naftowej oraz sprzedażą hurtową i detaliczną produktów naftowych. Jest producentem i dostawcą m.in. benzyny bezołowiowej, lekkiego oleju opałowego, oleju napędowego, paliwa lotniczego oraz ciężkiego oleju opałowego. Koncern zajmuje się również produkcją i sprzedażą olejów smarowych

³² Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 128.

³³ Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, Dz.U. Nr 52, poz. 343, art. 3, ust. 2.

³⁴ Ibidem, pkt 129.

i asfaltów³⁵. Jest to grupa kapitałowa, która odgrywa znaczącą rolę w bezpieczeństwie energetycznym kraju oraz jest przedsiębiorstwem o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Głównym akcjonariuszem przedsiębiorstwa jest skarbu państwa. W skład LOTOS S.A. wchodzi obecnie 36 innych spółek z logiem LOTOS. Od 2005 r. pojawiła się na Giełdzie Papierów Wartościowych. Działalność spółki opiera się na kwestiach wydobywczych, rafineryjnych i handlowych. W segmencie wydobywczym LOTOS (szczególnie Petrobaltic) obecny jest w Polsce, Norwegii oraz na Litwie. Łącznie koncern wydobywa około 28 tysięcy baryłek ekwiwalentnych ropy naftowej dziennie³⁶. LOTOS, dzięki najnowocześniejszym instalacjom wybudowanym w latach 2007-2010, w ramach Programu 10+ przerabia 10,5 mln ton ropy rocznie³⁷. W kwestii handlowej, spółka działa w 45 krajach poza Polską. W kraju obecnie działa około 450 stacji paliw³⁸.

Realizację wyżej wymienionych zadań z zakresu bezpieczeństwa paliwowego reguluje „Plan Operacyjnego Funkcjonowania Grupy Kapitałowej Grupy Lotos w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny” i jest zatwierdzony przez Ministerstwo Skarbu Państwa oraz określa szczegółowo zasady dostaw paliw. Jednak tabele realizacji zadań są niejawne. Zgodnie z Ustawą o zapasach ropy naftowej, Plan Operacyjny zawierać powinien m.in. procedurę wprowadzania zapasów do obrotu, kwestie ilościowe oraz jakościowe, procedury postępowania w przypadku zakłóceń w przywozie ropy naftowej lub wystąpieniu awarii w systemie przesyłowym, przetwórczym lub magazynowym ropy naftowej lub paliw. Plan ma również zawierać rozwiązanie danych problemów np. metodę w zakresie pozyskania dodatkowych dostaw ropy czy dokonanie zmian w strukturze produkcji.

Przygotowanie i wykorzystanie infrastruktury transportowej kraju dla potrzeb obronnych na przykładzie PKP INTERCITY S.A.

Transport i komunikacja ma zasadnicze znaczenie dla potrzeb ochronno-obronnych, ponieważ to od nich zależy zdolność mobilna sił zbrojnych, manewrowość i zdolność zaopatrzenia. W szczególności przygotowania w tym zakresie dotyczą planowania oraz świadczenia usług przewozowych, przygotowania transportu morskiego, samochodowego, kolejowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej

³⁵ Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2014, s. 5.

³⁶ Działalność spółki [dostęp: 10.04.2016], źródło: http://www.lotos.pl/148/poznaj_lotos/dzialalnosc_spolki/wydobywacza

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem.

na potrzeby obronne państwa³⁹. Przygotowanie ochrony transportu na potrzeby obronne państwa obejmuje w szczególności⁴⁰: „ochronę i obronę obiektów infrastruktury transportowej, tworzenie pododdziałów ochronnych, ochronę punktów załadunkowych, stacji oraz przewożonych towarów i osób przed oddziaływaniem przeciwnika oraz obronę przeciwdywersyjną i antyterrorystyczną, a także obronę i ochronę przed środkami masowego rażenia, ochronę i obronę obiektów i urządzeń lotnictwa cywilnego, statków powietrznych realizujących zadania obronne oraz systemów przeznaczonych do zarządzania ruchem lotniczym, ochronę portów morskich i rzecznych oraz punktów przeładunkowych, baz remontowych statków oraz obiektów i urządzeń zapewniających kierowanie transportem morskim i żeglugą śródlądową, organizację współdziałania sił i środków ochrony i obrony, w tym jednostek Sił Zbrojnych, realizujących wspólnie zadania szczególnej ochrony obiektów, odtwarzanie zasobów sił i środków, niezbędnych do realizacji zadań ochronnych”.

W skład bezpieczeństwa transportowego wchodzi szereg spółek zajmujących się ochroną tego działu. M.in. to PKP Intercity S.A., która powstała 1 września 2001 r. w konsekwencji reorganizacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. 2 stycznia 2008 r. przekształcona została w spółkę akcyjną. Obsługuje kolejowe dalekobieżne przewozy pasażerskie: pociągi ekspresowe (pod markami Twoje Linie Kolejowe i InterCity) oraz ekspresy (pod markami Express InterCity i Express InterCity Premium). Przewoźnik obsługuje również przewozy w wagonach sypialnych i z miejscami do leżenia⁴¹.

W ramach zobowiązań przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, PKP Intercity ma m.in. za zadanie przygotowywać i utrzymywać linie kolejowe oraz kolejowe przejścia graniczne, utrzymywać w stałej gotowości istniejące objazdy, gromadzić i utrzymywać rezerwy państwowe mobilizacyjne zapewniające odbudowę obiektów w ramach zniszczenia technicznej sieci kolejowej. Plan działalności PKP Intercity na wypadek zagrożenia dla RP również jest tajny i określa m.in. procedurę transportu wojska oraz ludności na wypadek ich ewakuacji, ponadto procedurę dowozu artykułów przeznaczonych do zaopatrzenia ludności, zapewnienie transportu związanego z ochroną i ewakuacją dóbr kultury o wyso-

³⁹ Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 134.

⁴⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny, oraz właściwości organów w tych sprawach, Dz.U. Nr 34, poz. 294, art. 30.

⁴¹ PKP Intercity, źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/PKP_Intercity [dostęp: 30.04.2016].

kiej wartości zabytkowej, wykorzystanie transportu sanitarnego oraz transportu do przewozu żołnierzy powołanych do czynnej służby wojskowej, pracowników ochrony zdrowia i ratownictwa pracowników urzędów i zakładów produkcyjnych⁴².

Przygotowanie oraz wykorzystanie publicznej oraz niepublicznej służby zdrowia do potrzeb obronnych państwa na przykładzie Zakładów Farmaceutycznych „POLPHARMA” S.A.

Zadania przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu strategiczno-obronnym na rzecz służby zdrowia to m.in.⁴³: zwiększenie bazy szpitalnej i zmiany jej profilu, tworzenie zastępczych miejsc szpitalnych, działania lecznictwa otwartego, organizacja publicznej służby krwi, zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne, postępowanie w przypadku występowania zdarzeń radiacyjnych, realizacja świadczeń na rzecz niektórych jednostek organizacyjnych (ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra obrony narodowej i szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego), prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości medycznej w warunkach masowych strat sanitarnych. W skład publicznej i niepublicznej służby zdrowia wchodzi szpitale, inne placówki medyczne oraz firmy farmaceutyczne. Personel medyczny to: lekarze, lekarze specjaliści, pielęgniarki oraz farmaceuci i technicy farmaceutyczni. Rozporządzenie RM w sprawie warunków i sposobu przygotowania. określa wskaźnik zatrudnienia personelu medycznego na potrzeby obronne państwa (rys. 3).

Jedną z firm zobowiązaną do realizacji zadań z zakresu służby zdrowia na potrzeby obronne państwa jest firma farmaceutyczna Polpharma S.A. Należy do grona 20 największych firm generycznych na świecie. Jest największym polskim producentem leków i liderem polskiego rynku farmaceutycznego. Aktywnie działa na rynkach Europy Środkowo-Wschodniej, Kaukazu i Azji Centralnej. Powstała w 1935 r., sprywatyzowana została w roku 2000. Portfolio Grupy Polpharma obejmuje około 600 produktów, a kolejnych 200 znajduje się w fazie rozwoju⁴⁴. W lipcu 2010 r. Polpharma stała się zasadniczym udziałowcem w spółce Medana Pharma S.A., od której przejęła produkcję i sprzedaż antybiotyków.

⁴² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny, oraz właściwości organów w tych sprawach, Dz.U. Nr 34, poz. 294.

⁴³ Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 135.

⁴⁴ <http://www.polpharma.pl> [dostęp: 30.04.2016].

Lp.	Szpital/lóżko	Liczba magistrów i techników farmacji
1	W szpitalach do 150 łóżek	1 magister farmacji 1 technik farmaceutyczny
2	W szpitalach od 151 do 250 łóżek	2 magistrów farmacji 1 technik farmaceutyczny
3	W szpitalach od 251 do 350 łóżek	2 magistrów farmacji 2 techników farmaceutycznych
4	W szpitalach od 351 łóżek	3 magistrów farmacji 3 techników farmaceutycznych

Rysunek 3. Zapotrzebowanie na farmaceutów i techników farmacji w aptekach szpitalnych na potrzeby obronne państwa

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa oraz właściwości organów w tych sprawach.

W ramach przygotowań obronnych państwa, Polpharma ma za zadanie zapewnić ciągłość dostaw wyrobów medycznych na rzecz uprawnionych podmiotów, w tym sił zbrojnych RP, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny, zaopatrzyć w produkty lecznicze i medyczne wojsko oraz obywateli.

Konkluzje

Zapewnienie bezpieczeństwa narodowego obywateli jako nadrzędna rola każdego państwa realizowane jest m.in. przez przygotowania obronne. Niezmiernie ważne znaczenie w realizacji zadań obronnych mają przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Gwarancją do prawidłowego funkcjonowania państwa jest należyte wywiązywanie się z zadań obronnych wyszczególnionych przedsiębiorców. Ich rola w systemie bezpieczeństwa państwie nie ogranicza się tylko do wybuchu wojny, ale także w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa oraz w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych o znamionach klęsk żywiołowych, a także w momencie wystąpienia zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki. Przedsiębiorcy ci mają za zadanie zaspokajanie podstawowych potrzeb gospodarki, utrzymanie ciągłości zaopatrzenia ludności oraz zabezpieczenie potrzeb sił zbrojnych RP w realizacji ich zadań.

Lista przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym dla państwa aktualizowana jest co kilka lat w związku z przekształceniami organizacyjnymi w niektórych firmach oraz ze względu na konieczność ujęcia w nim nowych podmiotów oraz usunięcia innych. W opinii autora istnienie takiej liczby przedsiębiorców o znaczeniu szczególnym dla potrzeb obronnych jest bardzo ważnym elementem w zapewnieniu bezpieczeństwa wszystkim obywatelom. W obecnej chwili na liście przedsiębiorców występują 182 spółki. Argumentem przemawiającym przeciwko tej liczbie jest aspekt finansowy, gdyż państwo zobowiązuje się do finansowania, np. z Programu Mobilizacji Gospodarki i utrzymywania tych rezerw. Oczywiście staje się, że im więcej firm tym większe koszty ponosi państwo w ramach przygotowań obronnych. Jednakże nie należy zapominać o możliwości wystąpienia realnego zagrożenia dla Rzeczypospolitej. Państwo musi być przygotowane na każdą ewentualność i według autora, zasoby posiadane aktualnie są wystarczające. Aspekt ten nie powinien być jednak lekceważony. Zasoby powinny być na bieżąco monitorowane i sprawdzane, ponieważ często teoria jest tylko teorią, a praktyka pokazuje zupełnie inne oblicze danego problemu.

Bibliografia

1. *Doktryna wsparcia przez państwo gospodarza – DD/4.5*, MON Szt. Gen. 1587/2005, Warszawa 2005.
2. Kulickowski M. (red. nauk.), *Administracja publiczna i przedsiębiorcy w obszarze pozamilitarnych przygotowań obronnych państwa. Teoria i praktyka – wybrane problemy*, Wydawca TWO, Warszawa 2011.
3. Kulickowski M., *Przygotowania obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego RP. Podział i charakterystyka zadań obronnych*, „Zeszyty Naukowe AON” nr 2(59) 2005 ISSN 0867–2245, Warszawa 2013.
4. Kulickowski M., Wojciszko M. (red. nauk.), *Administracja publiczna w procesie przygotowań obronnych państwa – wybrane problemy*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2012.
5. *Leksykon wiedzy wojskowej*, Warszawa 1979.
6. Praca studyjna KAPPA, AON, Warszawa 1997.
7. Saliszewski M., *Przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym w procesie przygotowania ochrony zdrowia na potrzeby obronne państwa [w:] Administracja publiczna i przedsiębiorcy w obszarze pozamilitarnych przygotowań obronnych państwa. Teoria i praktyka – wybrane problemy*, TWO, Warszawa 2011.
8. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Wydział Strategiczno-Obrony, Warszawa 2008.

9. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2014.
10. *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 r.
11. Wojnarowski J., *Gotowość obronna państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2000.

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. *o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców*, Dz.U. Nr 122, poz. 1320.
2. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. *o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym*, Dz.U. Nr 52, poz. 343.
3. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U.2015.0.144.
4. Ustawa z dnia 29 października 2010 r. *o rezerwach strategicznych*, Dz.U. Nr 229, poz. 1496.
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 2010 roku *w sprawie wykazu spółek, przedsiębiorstw państwowych i jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzących działalność na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa, a także spółek realizujących obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa oraz dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa*.
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. *w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym*, Dz.U. z 2015, poz. 1871.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. *w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny, oraz właściwości organów w tych sprawach*, Dz.U. Nr 34, poz. 294.
8. Rozporządzenie z dnia 24 listopada 2009 r. *w sprawie militaryzacji jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa*, Dz.U. z 2009 r.
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 15 czerwca 2004 r. *w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego*, Dz.U.2004.152.1599.
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2012 r. *w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa oraz właściwości organów w tych sprawach*.
11. Wytyczne Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej *do przygotowania przez przedsiębiorców planu realizacji zadań obronnych, w tym wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki, który stanowi plan operacyjny funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny*, Załącznik do decyzji Nr 24 Dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej MON z dnia 10 lutego 2015 r., Warszawa 2015.

Źródła internetowe:

1. www.ue.wroc.pl
2. www.biznes.trojmiasto.pl
3. www.lotos.pl
4. www.polpharma.pl
5. www.wikipedia.pl
6. www.intercity.pl
7. www.24kurier.pl
8. www.finance.wp.pl

Keywords: *defensive preparations state, entrepreneurs, security science, entrepreneur of particular importance for the economy – defense*

SUMMARY

The present article concerns contractors with particular importance for economical and defense area in Poland. Author focused on systematisation of concepts regarding country defense preparation and defining what role does the contractors with particular importance for economical and defense area, fulfill in the defense preparation system of the country. The ponderings are written based on company examples such as: LOTOS, PKP INTERCITY, POLPHARMA. The project is based on authors research analysis who gain an insight into that topic. Analysis of legal documents regulating country defense issues and authors conclusion.